

סיפור הספינה מתוך אתר נוסטלגיה און ליין

מורדי הגטאות" הייתה אוניית מעפילים שארגן המוסד לעליה ב' של ההגנה. נקראה על שם המורדים בגטאות כנגד כוחות גרמניה הנאצית בתקופת השואה. הייתה זאת אונייה מעץ, בעלת שלושה תרנים מטיפוס שונר (Schooner).

אנשי המוסד לעליה ב' רכשו אותה באיטליה. צוות ההכנה כלל בעלי מלאכה מקומיים ומלווי האונייה. נבנתה בה קונסטרוקציית ברזל עם דרגשי לינה ל-1,350 נפש. האוניה צוידה ב-45 טון מים להפלגה. רב החובל היה טורקי והצוות כלל חמישה מלחים ושני מכונאים. מפקד האונייה היה אליעזר ערמון איש הפלי"ם, ולצדו שאול אורן (אהרונב), חיים קופרמן ומלוויים נוספים, והגדעוני היה שלום בורשטיין.

קורותיה

1,457 המעפילים נאספו מרחבי אירופה: פולין, צ'כוסלובקיה, רומניה, הונגריה וגרמניה. הם היו ניצולי מחנות וחברי [תנועות נוער](#). מהם 518 נשים, 37 ילדים, השאר בגילאי 24-45. הם נאספו בנקודות ריכוז שארגן המוסד באיטליה ובסמוך לאזור ההעמסה. חלקם הוסעו מפולין לצ'כיה, אוסטריה ואיטליה [במשאיות](#) של הצבא הבריטי מכוסות ברזנטים, שהובאו על ידי חיילים יהודים מיחידת תובלה של הצבא הבריטי. העלאתם לסיפון האונייה נערכה במטפונטו בדרום איטליה, ונעשתה בחשאי בלילה, ללא התערבות השלטונות. האונייה עגנה בסמוך למזח. במשך שלוש שעות בלילה הועלו המעפילים באמצעות שמונה סירות גומי בצורה מסודרת. כל סירה השיטה כ-30 נפש.

לאחר עלייתם לאונייה, יודעו המעפילים כי האונייה חולקה לאזורים: אזור לינה על דרגשים במחסן, אזור המזון. הייתה קבוצת סדרנים וקבוצת עובדי מחסן, מטבח וסניטציה. מנהיגי המעפילים נשמעו להוראות מפקדי האונייה אנשי הפלי"ם וסייעו בידם לנהל את שגרת החיים באונייה.

ב-13 במאי 1947 יצאה האוניה ממטפונטו באיטליה והפליגה לכיוון האיים היווניים. ב-15 במאי התחוללה סערה קשה, והאוניה מצאה מסתור מאחורי האי קפלוניה למשך 34 שעות.

ב-18 במאי לפנות בוקר, במרחק 20 מייל לפני קמיליה, נפגשה הספינה עם כלי שיט קטן שאליו הועברו המלחים הזרים, פרט לרב החובל, וכן עודף המזון שנשאר. ב-22 במאי לפנות בוקר הגיעה האוניה לדמיאט. במרחק שבעה מייל מהחוף שונה הנתיב לשיט לכיוון החוף המצרי לאזור הדלתא של הנילוס. באותו יום, הייתה אמורה לפגוש את האונייה "יהודה הלוי" ולקבל ממנה 450 מעפילים. אולם התוכנית התבטלה, כי "יהודה הלוי" עגנה אז בפלרמו בשל מחסור בפחם ומחלת ילד.

מפקדי האונייה נצטוו להודיע למפקדת ההגנה בארץ ברגע שהאונייה תתגלה, ולנהל קשר מתמיד בעת העימות עם הכוחות הבריטים. כמו כן הוחלט כי יש להתנגד להשתלטות רק מחוץ למים הטריטוריאליים. בטרם ההפלגה קיבלו המעפילים הדרכה בהתגוננות במקלות ובקרב פנים אל פנים. באוניה התארגנו בשלושה מעגלי הגנה, ולכל מעגל נקבע מלווה מהפלי"ם, ששימש מפקד, והיו לו סגן וקבוצה מובחרת של 15 לוחמים.

ב-23 במאי מול רפיח הופיע מטוס בריטי. בשעה 11:00 באותו בוקר הופיעה משחתת בריטית. הנתיב שונה לכיוון חוף [תל אביב](#). בשעה 13:00 הופיעה משחתת שנייה, ואנשיה דרשו ש"מורדי הגטאות" תפליג ל**חיפה**, אך נענו בסירוב. בשעה 14:45 נגחו שתי משחתות את הספינה משני צידיה, התיזו מים וירו רימוני גז. הכוחות הבריטים עלו על הסיפון, והמלוויים השביתו את המנוע. בין החיילים לבין המעפילים התנהל קרב פנים אל פנים שארך שלוש שעות. המעפילים השליכו עליהם קופסאות שימורים, בקבוקים ושיירי מזון.

ב-24 במאי נגררה הספינה לנמל חיפה והמעפילים הועלו לאונית הגירוש "ואנימיד פארק" שהשיטה אותם לקפריסין, בה נכלאו במחנות.

מפקדי האונייה ומלוויה אנשי הפלי"ם, הונחו להסתתר במחבוא (סליק) שהוכן באונייה, לבושים בבגדי עבודה כפועלים, ולהצטייד במסכות גז ובמזון ליומיים. לאחר הורדת המעפילים, או יום למחרת, עלו פועלי ניקיון יהודים עובדי נמל חיפה לאונייה, וחילצו אותם.